

KATERYNA YEHORUSHKINA



TUHO ja



*Kertomuksia
Ukrainan sodasta*



TOIVO



WSOY

KATERYNA YEHORUSHKINA

T U H O ja

*Kertomuksia
Ukrainan sodasta*

T O I V O

WSOY

F I
L I



Ensimmäinen painos

Ukrainankielinen alkuteos І тоді наш будинок став кораблем:
Історії про емоційний спадок війни

Copyright © Kateryna Yehorushkina 2026

Kirjailijan toivomuksesta hänen nimensä Катерина Єгорушкіна on
translitteroitu muotoon Kateryna Yehorushkina; suomenkielinen
translitteraatio on Kateryna Jehoruškina.

Suomenkielinen laitos © Eero Balk ja WSOY 2026

Kirjallisuuden vientikeskus FILI
on tukenut tämän kirjan kääntämistä.

ISBN 978-951-0-52963-8

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvä tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

Sisällys

Tekijältä	7
Alkusanat: Yhdistetään sirpaleita.	8
Dmytro Serhjejev ja Maryna Serhjejeva: »Lapset pelastivat meidät»	13
Julija Katšula: »Krim on tiedostettu kotini»	26
Sodan lapset ja heidän tarinansa: »Haluaisin olla haikara...»	38
Kateryna Tytova: »Ja silloin talostamme tuli laiva...»	51
Ihor Ispanets: »Etulinjassa ei sieniiä kasva»	69
Lasten synnyttäminen ja kasvattaminen sodan aikana: »Mummi, miten niiden kielellä sanotaan ’Älä tapa minua?’»	81
Nastja Fomenko: »Uskon palaavani joskus Mariupoliin i:llä eikä n:llä»	103
Svitlana Vertola: »Grad lensi suoraan huoneeseeni»	114
Tetjana Kaharlytska: »Yritin syödä, mutta en voinut»	122

Pieniä todistuksia elämästä miehityksen alla: »Ihmisiä alkoi kadota joukoittain...»	132
Viktor Moskalenko: »Vankeudessa minut pelasti se, että olin lukenut Tšetšeniasta...»	154
Natalja Štšerbyna: »En kestänyt enää kuunnella, miten ihmisiä kidutettiin Donetskissa».	173
Tarinoita vapautettujen alueiden ja rintamalinjojen kirjastoista: »He tekivät kirjajhylyistä ampuma-aukkoja...»	183
Katkelmia päiväkirjoista: »Tarvitseeko maailma hellyyttä kaiken tapahtuneen jälkeen?»	192
Leonid Šmatko: »Pidin itseäni arkana»	206
Hanna Šmatuh'a: »Näimme itsessämme voiman, jota emme olleet ennen huomanneet».	225
Kulttuuri ja kulttuuriperintö sodan aikana: »Näin kuolleet pelastivat elävän»	238
Viktorija Amelinan muistolle: »Luottamuksen palauttamiseen tarvitaan tositarinoita»	254
Jälkisanat: Ankkurin laskeminen	263
Kiitokset	266
Viittaukset	268

Tekijältä

Kirjoitin tämän kirjan, koska tunsin huolta sekä sankareistani että teistä, hyvät lukijat. Yritin rakentaa tarinalle sellaisen kulun, että se antaisi tilaa hengittää. Mutta jos herkkyytenne tai traumaattiset kokemuksenne vaativat hitaampaa lukemista, voitte hyvin panna kirjan syrjään, siemaista vettä, käydä kävelyllä raittiissa ilmassa taikka huolehtia itsestänne jollain muulla tavalla.

Omistettu sodan lapsille.

Olkoot rakkaus ja muisto teidän suojelusenkeleinänne.

Alkusanat: Yhdistetään sirpaleita

Traumaattiset tapahtumat osuvat ennen kaikkea kykyyn kertoa. Sanat ja lauseet hajoavat, merkitykset katoavat, kaikki muuttuu kaaokseksi. Monilla meistä maailma on horjunut, kodit joutuneet tulilinjalle ja lapsista tullut sodan lapsia. Menetysten ja epätietoisuuden haavoittamina satutamme välillä toisiamme ymmärtämättä, millaisia tarinoita itse kullakin on julkisivunsa takana. Mahdottomuus kertoa ja kuulla levantää yksinäisyyden raitoja, ajaudumme syrjäisille saarille alttiina uusille koetelemuksille.

Suursodan alettua aloin saada ihmisiltä tarinoita, ja kirjaidea syntyi maaliskuussa 2022. Aiemmin olin kirjoittanut enimmäkseen lapsille. Olin toivonut, että kirjoillani historian murhenäytelmistä – toisesta maailmansodasta ja Holodomorista – autan hienovaraisesti välittämään muistia. Että trauman vaikutus loppuu tietoisin muistamisen kautta minun sukupolveeni ja lapsemme olisivat vapaat. Tämän kirjan kirjoittaminen on minulle yhtä aikaa keino selvittää todellisuudesta ja suojella tulevaisuutta muistimenetykseltä. En voinut kirjoittaa nopeammin, koska

en voinut tuntea nopeammin. Uppoutuminen kuhunkin tarinaan vaati aikaa ja voimia, jotta en olisi menettänyt kykyä yhdistää vieraiden laivojen pirstaleita. Jotta en olisi itse hukkunut tuohon myrskyyn.

Useimmat kirjan äänet kuuluvat ei-julkisille henkilöille – niille, jotka eivät eri syistä kirjoita tarinoitaan. Jollekulle se on liian kipeää, joku ei tunne osaavansa kirjoittaa ja joku ei halua joutua kasvatustensa kokemansa trauman kanssa: kaikki hajoaa, ja tarvitaan joku muu kuuntelemaan tarkkaavaisesti ja auttamaan eheän tarinan kokoaamisessa.

Osa tarinoista tuli minulle spontaanisti, mutta useimmat kirjan teksteistä ovat syntyneet määrätietoisten syvähaastattelujen pohjalta. Joitakuita haastateltuja tapasin Harkovassa, Kiovassa, Lvivissä, Butšassa tai Tšernihivissä, joitakuita ulkomailla asuntoloissa ja pakolaiskeskuksissa. Oli myös tapaamisia kouluissa, kirjastoissa, keittiöissä, kahviloissa, linnoissa ja väestönsuojissa. Kolmen vuoden aikana puhutin useita satoja todistajia, purin tuhansia sivuja keskusteluja heidän kanssaan, kuuntelin nauhoituksia useaan kertaan erottaakseni arvokkaimman, kuullakseni sen, mikä oli sanojen takana. Välillä törmäsin tarinan ymmärtämisen avaimiin ja tein sitten lisähaastatteluja, kävin kirjeenvaihtoa, täsmensin yksityiskohtia ja seurasin muutoksia sankareideni elämässä.

Puolet luvuista laadin monologisen reportaasin muotoon, sillä se kykenee välittämään parhaiten autenttiset äänet, erityiset sanat, rytmin, tunneväriytyksen ja puheen alueelliset erikoisuudet. Ajoittain kuuluu myös oma

ääneni esseiden tai päiväkirjamerkintöjen muodossa. Mutta onhan ääneni myös vieraiden tarinoiden rivien välissä: tavoissa, kuinka löydän, kyselen, kuuntelen ja eläydyn siihen, mitä ei lausuta. Sadoissa päätöksissä erottaa tärkeästä ja toisarvoisesta. Siinä, minkälaisen kaiun kukin tarina jättää liittyessään lukijan sisäiseen ääneen.

Tiedän hyvin tunteen, kun tarinat sammuvat ja kuolevat. Joskus yhdessä ihmisten kanssa, mutta yleensä aikaisemmin. Minulle on tärkeää, etteivät todistajieni tarinat sammuisi, silloinhan menettäisimme mahdollisuuden muuttua heidän ansiostaan. Kukin tarina ei ole vain vaellus keskellä faktoja, jotka voisivat olla todisteina oikeudenkäynnissä hyökkääjää vastaan, vaan myös vaellus sisäisissä maailmoissa: tunteissa, arvoissa, henkilökohtaisissa merkityksissä, joiden ansiosta todistajani ovat onnistuneet selviämään hengissä. Nämä tarinat ovat samalla sekä kipeitä että parantavia. Ne kuvaavat sodan tunneperintöä, joka yhdistää traumatisoivat kokemukset ja keinot selvitä niistä. Uusimmat psykologian¹ ja epigenetiikan² tutkimukset jäljittävät sellaisten vahvojen stressitekijöiden kuten sodan vaikutusta tuleviin polviin. Jos kipeistä kokemuksista vaietaan, se vain vaikeuttaa eheyden palauttamista. Kun toimimme henkilökohtaisten ja sukupolvia ylittävien traumojen vaikutuksen alaisina, vapaa tila kapenee, menneisyyden haamut nakertavat haaveita ja joudumme usein tasapainottelemaan, petämmekö itsemme vai toisen ihmisen. Yhdessä sankarieni kanssa yritämme ottaa askelia tämän sodan tunneperinnön tiedostamisessa, ettei menneisyys aina vain tunkeutuisi tulevaisuuteen.

Kun kaikki todistajat oli haastateltu ja suurin osa teksteistä kirjoitettu, näin, että läpäisevänä teemana monille on koti. Ei sota vaan koti. Olin kysellyt haastateltaviltani mistä vain, mutta en siitä, olihan koti veres haava. Edelessäni keskustelun heikolla jäällä yritin olla hienovarainen ollakseni putoamatta ja pudottamatta toista. Mutta lähes kaikki todistajani halusivat kertoa juuri kodista: eivät välttämättä fyysisestä, vaan myös vertauskuvallisesta. Moni ukrainalainen ei voi nyt jättää jälkeläisilleen perinnöksi taloa, mutta kykenee jättämään tarinoita, jotka auttavat uudistamaan kodin tunnun. Kirjan ukrainankielinen nimi *Ja silloin talostamme tuli laiva* on lainaus yhdestä tarinasta: perheestä, joka oli kolmesti paennut miehityksen alta. Kodista, jolla on nimi, joka muuttuu sen mukaan, kuka siitä huolehtii.

Mitä koti on sankareilleni? Mitä heidän kotitunteelleen tapahtuu sodan aikana? Voivatko kieli ja kulttuuri olla koti? Missä oloissa kodin tila kapenee ja missä levenee? Kykenemmekö me rupeamaan kodiksi toisillemme, kun rakastamme ja kuulemme? Ja millaisen kodin jätämme perinnöksi lapsillemme?

Elättelen toivetta, että tämä tie on mielekäs.

Kateryna Yehorushkina

Kasvoin sydämeistäni, ruumiistani, käsistäni ja jaloistani vanhempieni taloon. Isä rakasti niin tätä puutarhaa, että hänen sielunsa elää täällä yhä. Miten minä voisin jättää sen? Vanhan omenapuun alla tein pienenä ensimmäiset paperileikkaustyöni. Täällä ovat kaikki keräämäni käsipaikat, ikonit ja *motanka*-räsynuket. Taloni on elävä kuin ihminen.

Meillä ei ollut enää sähköä eikä yhteyksiä. Kun yö laskeutui, kapusin ullakolle voidakseni jotenkin soittaa pojalle. Hän on psykologi ja sanoikin:

»Hengitä, äiti, hengitä syvään...»

Tulitusten aikana makasin vuonna 1939 muuratun, toisesta maailmansodasta selvinneen seinän juurella ja hengitin syvään.

Kun oli erityisen pelottavaa, kysyin itseltäni:

»Etkö kadu, että jäit?»

»En.»

Ja se on rehellinen vastaus.

Ymmärsin, että halusin olla todistaja.

Tetjana
Irpina

Dmytro Serhjejev ja Maryna Serhjejeva: »Lapset pelastivat meidät«

Tapasin Dmytron ja Marynan puolalaisen Wojnowicen kylän vesilinnakkeessa. Tämän ritarilinnan muurit ovat kokeneet lukuisia sotia ja kuuntelevat nyt keskustelumme hetkellä tarinoita jälleen yhdestä, joka riehuu keskellä Eurooppaa ja vaatii jatkuvasti lisää ihmisuhreja.

Dmytro Serhjejev on Venäjän Norilskissa syntynyt ukrainalainen, ja hänellä on Venäjän passi. Nova Kah'ovkan miehityksen aikana hän järjesti suojia kaupunkilaisille yökerhossaan, auttoi ukrainalaisia aktivisteja ja vapaaehtoisia. Siitä hyvästä miehittäjät kuljettivat häntä kuulusteluihin ja yrittivät myöhemmin taivutella yhteistyöhön.

Maryna Serhjejeva on koulutukseltaan maantieteen opettaja. Toisen lapsensa pariskunta sai miehityksen aikana räjähdysten keskellä. Lopulta he uskaltautuivat lähtemään evakkoon.

Puhumme pitkästä matkasta miehitysalueiden läpi, pakon alaisesta elämästä Krimillä ja valinnasta olla ukrainalainen.

Norilsk

Siellä on kotiseutuni. En valinnut sitä. Synnyin sinne, koska vanhemmat olivat siellä töissä. Ja jo tietoisessa iässä tajusin: »No niin, pojat. Venäjä riittää. Muutan Nova Kah'ovkaan, vanhempieni kotiseudulle. Viihdyn siellä. Meillä ukrainalaisilla on nimittäin ihan toisenlainen kansanluonne.» Oliko minulla illuusioita venäläisistä? Ei, ei koskaan. Olen kotoisin sieltä ja muistin koko sen menon sisältäpäin. Ennen vuotta 2005 kansallisuuskysymys ei ollut erityisemmin esillä. Mutta sitten venäläiset alkoivat erotella ihmisiä jyrkästi kansallisuuden perusteella. Minulle annettiin kutsumanimi hohla (*hohol*). Juoksin lomilla kavereiden kanssa Kah'ovkassa ja toin pohjoiseen ukrainan sanoja. Mutta en pannut pahakseni, pidin sitä kohteliaisuutena. Mutta sitten se muuttui oikein ilkeämieliseksi. Yhteiskuntaa kiihottettiin.

Norilsk on teollisuuskaupunki. Näyttää siltä kuin siellä olisi jo ollut ydinsota. Huono ekologia? Siellä ei ole minkäänlaista ekologiaa. Tundra on kärventynyt viiden kilometrin säteellä. Kaikki on harmaata ja surullista. Aikoinaan rakastin kaupunkia, vietinhän siellä lapsuuden ja nuoruuden... Mutta nyt ei ole jäänyt mitään nostalgiaa. Kaikki se poltettiin 24. helmikuuta.

24. helmikuuta

Ensimmäinen isku yöllä 24. helmikuuta osui viereiseen varuskuntaan. Meiltä hajosivat ikkunat. Lasta odottava vaimo sieppasi pikku

tyttöemme vuoteesta ja vei hänet kylpyhuoneeseen – ainoaan suojamme. Vasta siellä hän huomasi roikottaneensa tyttöä pää alaspäin. Minä aloin voida pahoin paniikissa. Piti pelastaa lapsi ja raskaana oleva vaimo. Ensin ajattelin lähteä ajamaan vesivoimalan kautta. Hyvä, etten lähtenyt: ensimmäiset kuolemantapaukset kaupungissamme sattuiivat juuri siellä. Miehittäjät ampuivat perheen auton sisään. Silminnäkijät kertoivat: lapset olivat vielä hengissä ja vuotivat verta, mutta venäläiset eivät päästäneet lääkäreitä heidän luokseen. Pienen oli puolentoista kuukauden ikäinen...

Yökerho

Päätimme piiloutua kellariin. Minulla oli kaupungin keskustassa iso yökerho, jossa oli disko ja biljardisali. Avasimme ovet kaupunkilaisille, ja kellari täyttyi kahdessa tunnissa. Tuolloin vihollisen ilmavoimat työstivät kaupunkia lujasti: näimme, kuinka ohjukset lensivät ylitsemme. Pelkäsin, että vaimo saisi keskenmenon. Aikuiset joutuivat paniikkiin. Rauhoittaaksemme lapsia heijastimme heille piirrettyjä valkokankaalle ja järjestimme diskon. Meillä on hyvä kellari, räjähdyksiä tuskin kuului. Lapsille vain oli vaikea selittää, miksi ulos ei voinut mennä leikkimään.

Alkujärkytyksestä selvittyään ihmiset alkoivat harjoittaa laajasti vapaaehtoistyötä ja auttaa toinen toisiaan. Maanviljelijät tulivat kaupunkiin jakamaan ilmaiseksi ruokatarvikkeita: vihanneksia, kananmunia, lihaa. Muistan vieläkin: räjähdysket raikuivat vielä ja kaikki täräsi, mutta talonpoika seiso aukiolla kaupungin keskustassa jakamassa ihmisille kaalia. Ilmaiseksi.

Kuulustelu

Kerran venäläiset sotilaat pysäyttivät minut kontrolliin ja veivät jon-
nekin kellariin. Puhelimessani oli jotain, mikä ei ollut heille mieleen.
He istuttivat minut kasvot seinään päin, alkoivat tarkastaa ja nak-
sauttelivat konepistooleitaan. Saatuaan tietää, mistä olen kotoisin,
he alkoivat kysellä, oliko joku loukannut minua täällä kielen takia. En
sanonut mitään. Silloin tuli heidän päällikkönsä ja kysyi samaa.

»Jos vastaan sinulle rehellisesti, isket minua.»

»Ei-ei, puhu vain, minua kiinnostaa.»

»Ennen kuin tulitte, minulla meni tosi hienosti. Sain juontaa viralli-
sia tilaisuuksia – nuorten päivän, kaupungin päivän. Juonsin venäjäksi,
eikä mitään ongelmia ollut. No, ketä te tulitte tänne puolustamaan?»

Mies seiso i aikansa ääneti ja päästi minut pois tunnin kuluttua.
Mutta sen jälkeen he tekivät meille vielä useita tarkastuksia.

Joukkokokous

Toivuttuaan hieman ihmiset järjestivät joukkokokouksen miehitystä
vastaan*. Minulla oli laitteisto, pystytin aukiolle ammattimaisen
äänentoiston, käynnistin Ukrainan kansallishymnin ja autoin tuttuja
poikia. Kokouksen jälkeen heidän luokseen tuli sotilaita, ja pojat
katosivat. En vielä kukaan tiedä, missä on kaksi työntekijääni. Minunkin
luonani käytiin kolme neljä kertaa, mutta valehtelin heille avoimesti.
Vaimo viimeisillään raskaana, pieni lapsi... Sankaruus oli siis turhaa.

* 6.3.2022 järjestettiin joukkokokous, johon osallistui yli 5 000 kaupun-
kilaista. – Tekijän huomautus, kuten muutkin, ellei toisin ilmoiteta.

Rasti

Synnytin miehityksessä räjähdysten säestyksellä. Se tapahtui viittä vailla kymmenen. Lääkäri vielä vitsaili, että ehdin sentään ennen ulkonaliikkumiskieltoa. Olin synnytysosaston ainut synnyttäjä.

Joskus keskiyöllä miehittäjät alkoivat ampuu ohjuksia suoraan viereistämme. He asettuivat usein päiväkotien, koulujen ja sairaaloiden viereen, jotta niitä ei olisi tulitettu takaisin. Painoin vauvan itseäni vasten, olisi pitänyt allekirjoittaa papereita, mutta käteni vapisivat. Lääkäri sanoi: »Laittakaa edes rasti.» Niin laitoinkin.

Vapaaehtoiset

Vapaaehtoistyö kävi äärimmäisen vaaralliseksi. Joku teljettiin kellariin, toinen ammuttiin autoon. Olena, ihan nuori kauneussalongin omistaja, teki ensin luokseen väestönsuojan ja sitten lääkevaraston. Ehdotuksestani lääkkeitä siirrettiin yökerhooni, mutta siitä koitui minulle ongelmia. Sinne tehtiin useita ratsioita:

»Mitä tässä on?»

»Lääkkeitä.»

»Mistä?»

»Ukrainasta.»

»Minkä hiton takia Ukrainasta?»

Viimeisen kerran Olena toi lääkkeitä ohjustulituksen alla. Autoja pysäyteltiin usein ja lääkkeitä kaadettiin suoraan tielle ja tuhottiin siihen, renkaat ammuttiin puhki ja sanottiin: »Lähtekää!» Ja siinä oli insuliinia ja kaikkea, mikä saattoi pelastaa hengen. Suoraan asfaltilla.

Tarjous

Minulle ehdotettiin yhteistyöhön ryhtymistä. Oli erittäin vaarallista kieltäytyä, mutta onnistuin luojan kiitos jotenkin kiemurtelemaan irti. Ystäväni, jotka ovat nyt taistelemassa, eivät olisi ymmärtäneet minua. Enkä olisi itsekään.

Avasin baarin, piti elättää perhe. Siellä kävi välillä miehittäjiäkin. Kerran meidän pojat hakkasivat venäläisiä. Siitä hyvästä heidät teljettiin kuukaudeksi kellariin ja heitä kidutettiin. Kaikki eivät päässeet sieltä hengissä. Toisin sanoen pääsivät ulos jalat edellä. Yksi heistä palasi elävänä ja sanoi, ettei kadu mitään.

Kerran jouduin juttuun Mariupolissa taistelleen miehittäjän kanssa. Hän sanoi: »Taistelin totuuden puolesta.»

»Mitäs totuudelle kuuluu?» kysyin.

»No, kolmestasadasta meitä palasi vain kolmekymmentä.»

»Mitenkä siinä niin kävi?»

»Kuulehan, minä ymmärrän, mitä täällä tapahtuu. Mutta minulla oli käsky...»

»Sinullahan on konekivääri!»

»Haluatko? Annan sen sinulle.»

Poika

Poikani ensimmäisestä avioliitostani asuu Norilskissa. Hän kävi ennen sotaa kaksi vuotta ukrainalaista koulua täällä ja oli sitä ennen viettänyt kaikki kesälomat Ukrainassa. Koulun jälkeen hän suunnitteli muuttavansa Nova Kah'ovkaan. Ja nyt heidän koulussaan vallitsee täysi päätömyys: joka aamu pakotetaan laulamaan Venäjän kansallishymni, ja

viikossa on kolme neljä tuntia »keskustelua tärkeistä asioista». Näillä tunneilla opettajat selittävät lapsille, miksi heidänlaistensa lasten pitää kuolla Ukrainassa. Myös miehittäjiä käy yrittämässä perustella, miksi he tappavat ukrainalaisia. He sanovat »me puhdistimme» eivätkä »me tapoimme» jonkun isän, äidin tai lapsen.

Ensiksi poika kieltäytyi käymästä näillä tunneilla, ja kun hänet pakotettiin, hän alkoi laulaa tunnilla kaverinsa kanssa Ukrainan kansallis-hymniä. Aluksi hiljaa, sitten kovempaa... Ja mitä siitä alkoikaan! Äiti kut-suttiin puhutteluun, yritettiin soittaa minulle Nova Kah'ovkaan, uhattiin nuorisorikollislaitoksella. Pojan kanssa yritettiin keskustella ohjekirjan mukaan ja kerrottiin, että Ukrainassa muka sorretaan venäjänkielisiä.

»Minä olen asunut siellä», poika sanoi. »Eikä minua sorrettu kertaakaan.»

Kerrottiin, että he olivat tulleet suojelemaan.

»Suojeletteko isääni Nova Kah'ovkassa pommeillanne?»

He eivät tienneet, mitä vastata. Kun on kokemusta, propaganda ei toimi. Lopussa he olivat sanoneet, että ukrainaksi laulaminen on rikos, ja siksi poika lopetti. Mutta piti päänsä. Olen hyvin ylpeä hänestä!

»Salpietari»

»Salpietari» on tapahtuma, jonka jälkeen useimmat kaupunkilaiset lähtivät. Silloin osui ammusvarastoon ja 3–5 kilometrin säteellä kaikki pyyhkiytyi pois – jäljelle jäi vain puhdas kenttä. Miehittäjät sanoivat, että siellä oli salpietaria, mutta kaikki tietävät kaiken. Silloin aloimme taas suojautua kellariin. Pelotti kovasti, mutta lasten takia yritimme vitsailla ja sanoimme, että pamaukset olivat ilotulitusta. Mutta he aisivat kaiken. Vanhempi Vasylyna oli vuoden ja 10 kuukautta, ja hänellä

alkoivat jo hermopurkaukset. Kerran hän istui sohvalla puhaltamassa saippuakuplia. Kuului kova isku. Tyttö säikähti, kaatoi saippuaveden sohvalle ja juoksi itkien vessaan. Silloin päätimme lähteä pois. Ukrainaan emme voineet ajaa, koska venäläiset olisivat tulittaneet autoa. Siksi päätimme lähteä Krimin kautta.

Krim

Nova Kah'ovkasta lähdettyämme odotimme melkein vuoden, ennen kuin sain ulkomaanpassin. Vuokrasimme huoneiston Jaltasta, ja minä hankin työpaikan sähkömiehenä. Kerran teimme remonttia koulussa, ja löysin sieltä Janukovytsin vaalitoimiston. Ohjekirjoja, joissa kerrottiin meidän olevan »samaa kansaa» ja »Venäjän meidän ystävämme»... Löysin sieltä myös kokonaisen nipun äänestyslippuja, joilla oli äänestetty kansanäänestyksessä. Lippuja ei ollut otettu laskuihin – niitä ei ollut nidottu yhteen ja ne lojuivat vain roskina Janukovytsin vanhojen mainosten keskellä.

Sekä Krimillä että Venäjällä on hyvin paljon sotaleluja. Aivan kuin siellä oltaisiin hulluina niihin. Lapsille ommellaan sotilaspukuja ja valmistetaan kypäriä ja aseita. Jaltassa pikkupojat leikkivät leikkikentillä näissä puvuissa ja kommandopipoissa. Järjellä ymmärtää, että he ovat vain lapsia ja aivopestyjä, mutta toisaalta he ovat sinulle jo miehittäjiä. Sillä juuri samanlaisessa asepuvussa sinua uhattiin konepistoolilla, tuhottiin se, mitä rakastit, ja käytiin hakemassa tuttaviasi kellariin, mistä he eivät enää palanneet.

Sodan koskettamien ukrainalaisten todistus sodan tuhoivoimasta ja ihmismielen sinnikkyydestä

Mitä ajattelee mies, kun hänelle tarjotaan mahdollisuutta ryhtyä ilmiantajaksi? Mitä tekee nainen, kun hänen kotinsa muuttuu yhtäkkiä taistelukentäksi? Miltä lapsesta tuntuu, kun hänet viedään pois perheensä luota?

Kirjailija ja taideterapeutti Kateryna Yehorushkina keräsi kolmen vuoden ajan tavallisten ukrainalaisten kertomuksia sodasta. Ääneen pääsivät sotilaat ja siviilit, lapset ja aikuiset, pakolaiset ja vapautetuille kotiseuduilleen palanneet. Syntyi ainutlaatuinen tositarinoiden kokoelma, joka kertoo paitsi sodan tuhoisasta todellisuudesta myös ihmisen hämmästyttävästä kyvystä uskoa, toivoa ja jatkaa kohti parempaa huomista.



www.wsoy.fi

97.4

ISBN 978-951-0-52963-8